

Indlæg den 30 november 2006

**Hvor skal der sættes ind for at udvikle
økologisk fødevareproduktion ?**

ved

centerleder Erik Steen Kristensen

FØJO, www.foejo.dk

Disposition

Generelle udfordringer

Udfordringer for økologien

Hvad viser forskningen ?

Indsats i FØJO III

Perspektiver

Fremtidens hovedudfordringer:

- 1) Stigende globalisering og øget international konkurrence, større bevægelighed af fødevarer og mennesker.
- 2) Energiforsyning og global opvarmning (drivhusgasser)

Ad 1). Eks: Udlicitering af traditionel dansk produktion

"Opgør med at danske fødevarer partout skal produceres i Jylland..."

"..sælge selve konceptet på dansk opdræt af at producere grise og overlade det til russer og polakker at være operatører..."

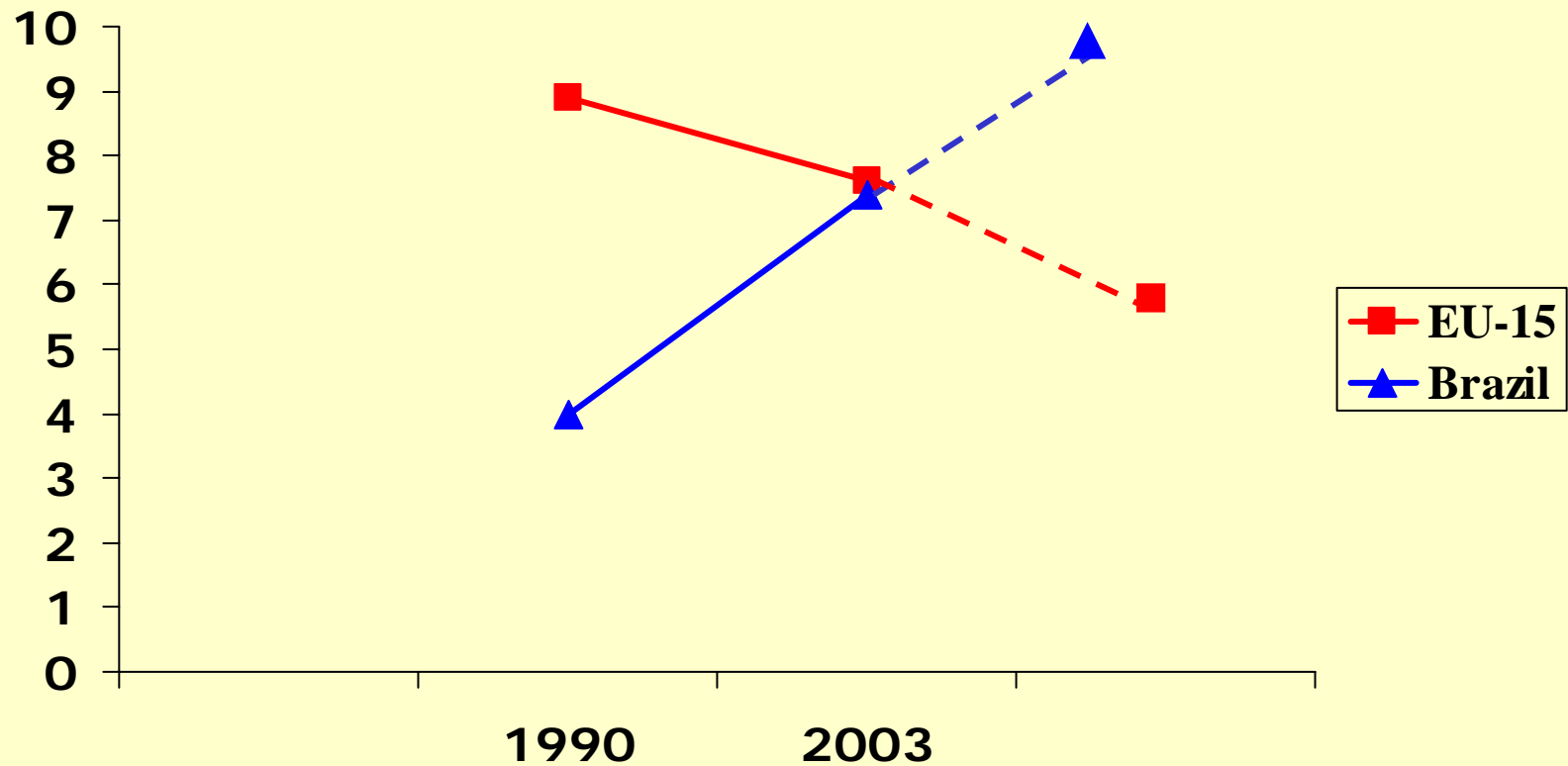
Citat fra artikel i Børsen 10.11.06

Ad 2). Eks: Gletsjerne i Grønland smelter

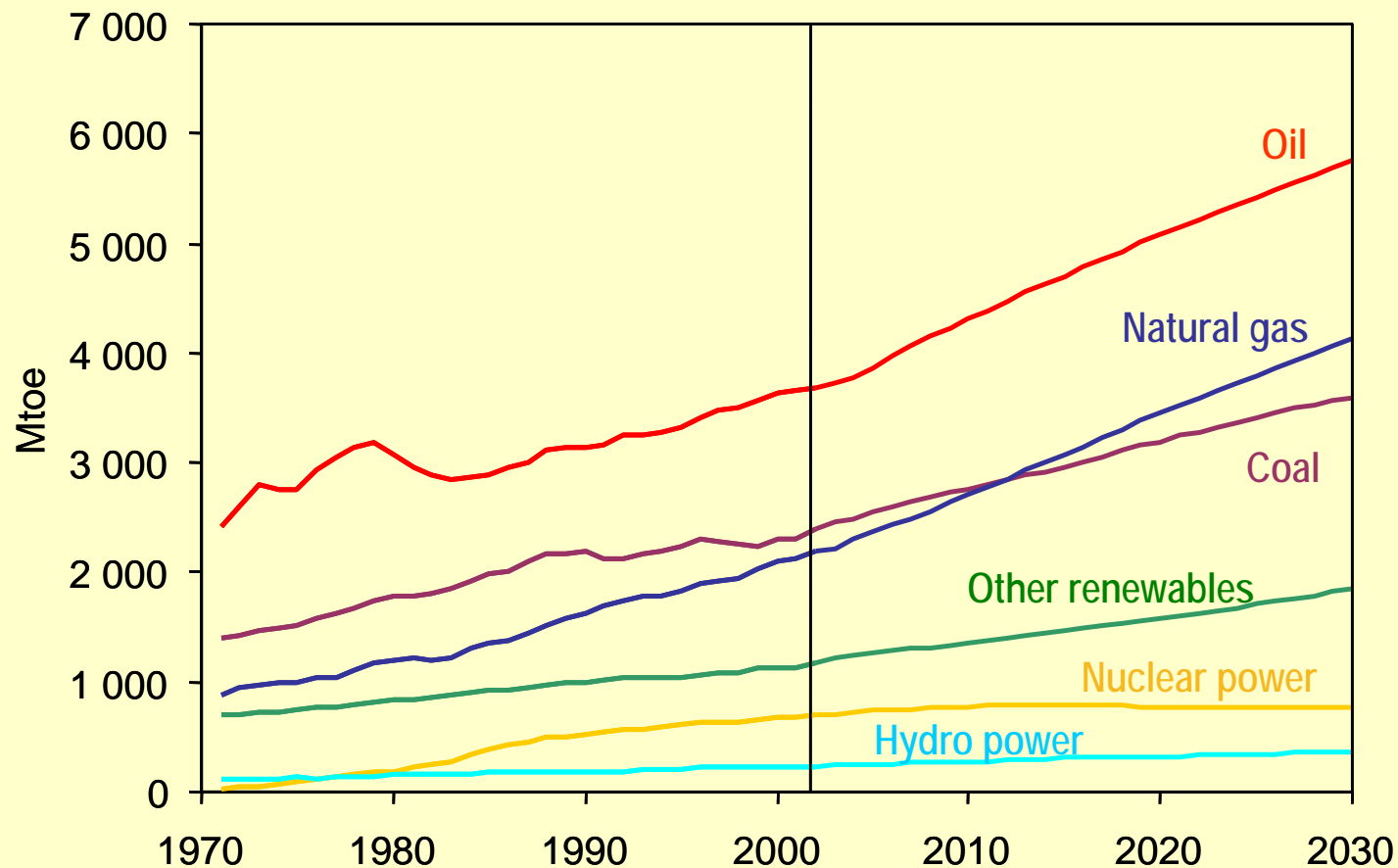
" Gletsjerne vil i de kommende 100 år skrumpe to-tre gange så meget som det har været tilfældet de sidste 73 år..."

Citat fra artikel i Jyllands Posten 21.11.06

Eks: Produktion af oksekød i EU-15 and Brasilien (1000 ton/år)

Vækst i efterspørgslen på energi

Udfordringer for øko

Globalt

- Øget international handel, specialisering og arbejdsdeling
- Længere transport og større forbrug af energi og mere ubalance i næringsstofforsyningen
- Større omkostninger til energi
- Større anonymitet og "tingsliggørelse" af fødevarerne
- Hvem skal betale "miljø-omkostningerne" ?
- Hvem skal nyde gavn af "merprisen" ?

I Danmark

- At kunne konkurrere med konventionelle fødevarer
- At kunne konkurrere med importerede øko-varer
- At bevare økologiens integritet og troværdighed

Udfordringer for øko

Kundernes forventninger til øko-fødevarer

- Sunde, sikre og høj spise kvalitet
- Hensyn til økologi, især miljø og husdyrvelfærd
- Passende (moderat) merpris

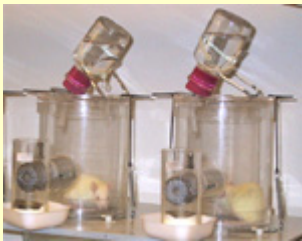
Samfundets forventninger til øko

- Skal være mere miljøvenligt og multifunktionelt
- Skal sikre udvikling i landdistrikterne, decentral struktur
- Skal levere alternativer til konventionelle fødevarer

Eksempler fra forskningen: **Bedre sundhed**

Flere gavnlige indholdstoffer i planterne

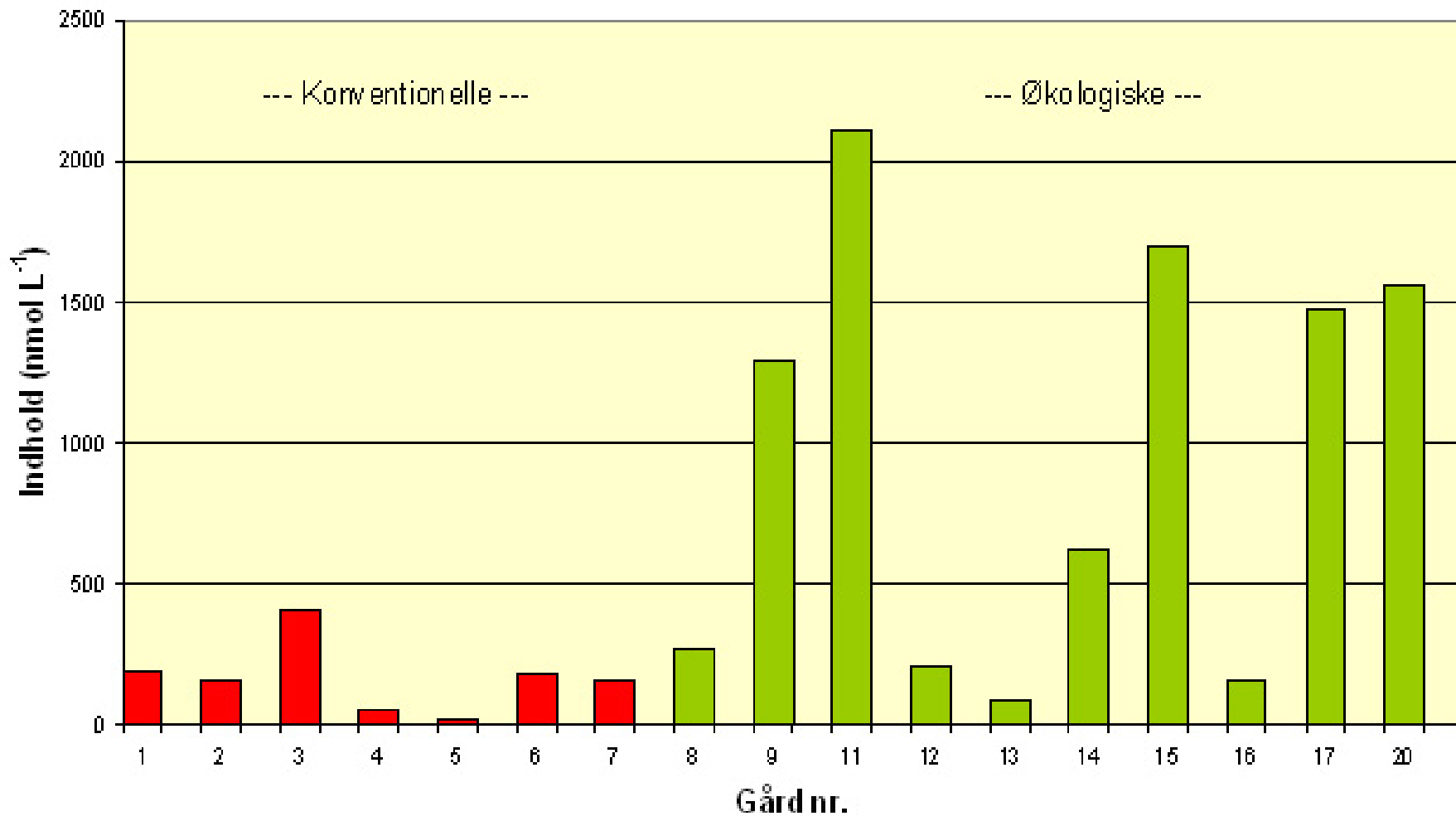
Immunforsvaret forbedres, når rotter fodres med økologisk eller lavt gødsket plantekost. Det viser en undersøgelse af helbredet hos rotter, der blev fodret hele livet med plantekost dyrket konventionelt eller efter økologiske principper. Undersøgelsen tyder også på, at de økologisk fodrede rotter aflejrer mindre fedt og hviler bedre end rotter, der fodres konventionelt.

Resultater fra projekt III.4 Organic health, beskrevet i FØJOenyt 1/2005 ➡

Eksempler fra forskningen: Bedre sundhed

Indhold af phytoøstrogener i tankmælk fra 17 gårde

Eksempel fra forskningen: **Sunde og glade dyr**

Cikorierødder forbedrer smag og lugt i økologisk svinekød

Få dages fodring med cikorierødder fjerner orne- og griselugt i svinekød, så smags-oplevelsen stiger markant. Samtidig ændrer cikorierødderne grisenes tarmflora, så de får mindre diarre og færre parasitter. Resultaterne kan betyde, at økologiske landmænd slipper for rutinemæssigt at kastrere deres hangrise.

*Resultater fra projekt II.12 Prosqual
beskrevet i FØJOenyt 3/2005 ➡*

Eksempel fra forskningen: **Bedre miljø**

Ældre marker med kløvergræs kan beskytte grundvandet mod nitrat

Ved ekstensiv management udvaskes meget lidt N fra 4-8 år gamle kløvergræsmarker på grund af mindre afgræsning og lavere kvælstoffiksering i kløveren. Den lave udvaskning betyder, at ældre kløvergræsmarker kan medvirke til at beskytte grundvandet.

Resultater fra projekt 1.15 Nit-grass beskrevet i FØJOenyt 4/2004

Energiforbrug i økologisk jordbrug Petajoule

El	0,6
Olie	0,7
Indirekte energiforbrug	<u>1,2</u>
I alt	2,5

Fortrængning af fossil energi ved energiproduktion i økologisk jordbrug

Biogas af alt økologisk husdyrgødning afsat på stald	0,8
Biogas af kløvergræs på 18-19.000 ha	1,0
Rapsdyrkning på 18-19.000 ha	0,4
Husstands-møller ved 25% af de økologiske ejendomme	<u>0,3</u>
I alt	2,5

Perspektiv for planteavl: Biogas fra kløvergræs

Udbytte og N-udvaskning ved anvendelse af bioforgasset gylle

	Basis	Biogas-20%	Biogas-20% red. gød-import
Husdyrgødningsimport (kg N/ha/år)	52	27	8
Udbytte korn og ært (hkg/ha/år)	32	35	32
N-udvaskning (kg/ha/år)	40	37	

Kilde: Jørgensen og Dalgård (2004),
FØJO rapport nr 19.

Biogas og næringsstoffer fra engarealer ?

orsiden af LandbrugsAvisen
23. november
med omtale af sagen

Arbejdstitler for 15 FØJO III projekter (2006-2010)

Kvalitet, effektivitet og integritet i hele den økologiske værdikæde (10)

Økologisk kost og sundhed

Økologiske mejeriprodukter baseret på afgræsning

Kvalitet og integritet i økologiske æg og kødprodukter

Økologisk fiskeproduktion

Kvalitet af grønsager og frugt i økologiske dyrkningssystemer

Forbrugernes opfattelse og interesse i økologiske fødevarer

Kløvergræsmarker - reducerede omkostninger og bedre udnyttelse af næringsstoffer

Intelligent ukrudtsregulering

Vitamin- og mineralforsyning, sygdomsforebyggelse og robuste husdyr

Forædling og produktion af økologisk udsæd

Bidrag til en bæredygtig samfundsudvikling (5)

Dyrkningssystemets betydning for produktion og miljø

Biodiversitet og refugier i økologisk jordbrug

Energiproduktion i økologisk jordbrug

Økologiens, markedsdannelse og politik

Bæredygtighed, urbanisering og global handel

Perspektiv for økologisk jordbrug og fødevarer systemer

Den teknologiske udvikling og liberaliseringen af samhandelen vil, alt andet lige, forstærke strukturudviklingen – altså mere specialisering og større produktionsenheder.

"Hovedstrøms" perspektiv: Store specialiserede og industrialiserede plante-, svine-, og kvægbedrifter, f.eks store kvægbesætninger baseret på staldfodring med majs/helsædsensilage

Alternativt perspektiv: "Mindre" økologiske malkekvægsbrug baseret på en alsidig markdrift/5-årig kløvergræs og "kvæg på græs"

Økologisk planteproduktion med "højværdiafgrøder" og energiproduktion (biogas) – gerne fra "vådområder"

IFOAM: International Federation of Organic Agriculture Movements (Økologisk paraply organisation oprettet i 1972, godt 700 medlemmer i 100 lande)

Vedtaget på generalforsamlingen sep 2005:

- 1. Sunhedsprincippet**
- 2. Økologiprincippet**
- 3. Retfærdighedsprincippet**
- 4. Forsigtighedsprincippet**

Spørgsmål til cafédebat:

- **Hvordan bevares den økologiske integritet og troværdighed ?**
- **Hvordan undgås at kortsigtede økonomiske interesser overskygger de langsigtede økologiske interesser ?**
- **Hvordan forbedres produktivitet og effektivitet i øko planteavl ?**
- **Hvordan mindskes energiforbruget i ØJ?**